Η πορεία του Ν.Κ.Σ. – 40 χρόνια ζωής και δράσης

Η ίδρυση του Συνδέσμου δεν βγήκε από το πουθενά αλλά ήταν απότοκο των θλιβερών γεγονότων του Ιουλίου του 1974, που σημάδεψαν την σύγχρονη ιστορία της πατρίδας μας.
Όπως συνέβη με όλους μας σχεδόν, τα τότε γεγονότα συντάραξαν μια μικρή ομάδα ατόμων, 9 για την ακρίβεια, που όπως αναφέρεται και στην ιδρυτική διακήρυξη του Συνδέσμου αποφάσισαν ότι «θα έπρεπε οι Κύπριοι να πάρουμε την ζωή μας από την αρχή». Η μικρή ομάδα των 9 άρχισε να συναντιέται πότε σε κάποιο σπίτι, πότε σε κάποιο γραφείο και τις πιο πολλές φορές σε ένα γκαράζ και ύστερα από έντονο προβληματισμό αποφάσισε ότι έπρεπε να ανασκοπήσουμε το πρόσφατο μας παρελθόν και κτίζοντας πάνω σε καινούργιες βάσεις να ιδρύσουμε ένα νέο σύνδεσμο, που θα σηματοδοτούσε ένα καινούργιο ξεκίνημα για τον τόπο, όπου η χώρα μας θα αντικριζόταν αυθύπαρκτα, με πλήρη συνειδητοποίηση όλων των κουλτούρων που συναποτελούσαν τον κυπριακό λαό. Από δω και μπρός, η Κύπρος θα ήταν το σημείο αναφοράς για όλους τους Κυπρίους και η κυπριακή κοινωνία θα αντικριζόταν όπως ήταν στην πραγματικότητα, πολυεθνική, ενώ όλες οι επί μέρους εθνοτικές της ομάδες θα ετύγχαναν της ίδιας μεταχείρισης και σεβασμού.

Πράγματι, ύστερα από μερικούς μήνες και συγκεκριμένα την 19^{η} Μαρτίου 1975 ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος, στον οποίο δόθηκε το όνομα Νεοκυπριακός, ακριβώς για να δίνει την αίσθηση ενός καινούργιου ξεκινήματος για την Κύπρο.
Αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που τότε επικρατούσαν, δεν είναι παράξενο που οι τρεις βασικοί στόχοι του Συνδέσμου βρήκαν την έκφραση τους στην επαναπροσέγγιση των δύο μεγαλύτερων κοινοτήτων, την ενίσχυση του Κυπριακού Κράτους και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών.

Όπως εύκολα γίνεται κατανοητό, οι στόχοι αυτοί συνδέονταν άμεσα με την καταβληθείσα προσπάθεια διαχωρισμού των δύο μεγαλύτερων κοινοτήτων της χώρας και κατάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Τουρκική εισβολή, καθώς και την κατάργηση των Δημοκρατικών Θεσμών από το Ελληνικό Πραξικόπημα, που είχε ανατρέψει την νόμιμη κυβέρνηση της χώρας.
Αργότερα, στους βασικούς στόχους του Συνδέσμου περιελήφθη και η επιδίωξη της υποστήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λόγω του γεγονότος ότι με την επάνοδο του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας, τον Δεκέμβρη του 1974, αποκαταστάθηκε η δημοκρατία στην χώρα, λιγότερη δραστηριότητα επεδείχθη σχετικά με τον στόχο της διατήρησης των δημοκρατικών

θεσμών και περισσότερη έμφαση δόθηκε στον στόχο της στήριξης του Κυπριακού Κράτους, του οποίου η οντότητα μέχρι και αυτή την στιγμή υπονομεύεται έξωθεν και φυσικά και στον στόχο της επαναπροσέγγισης των δύο μεγαλύτερων κοινοτήτων, οι οποίες μέχρι σήμερα ζουν σαν δύο χωριστές οντότητες, έστω και αν από το 2003 οι ευκαιρίες επαφών έχουν αυξηθεί.

Η εμφάνιση του Νεοκυπριακού Συνδέσμου χαιρετίστηκε αρχικά τόσο στην μια όσο και στην άλλη κοινότητα και αυτό γιατί οι θύμισες της ελληνικής χούντας και το έγκλημα που είχε διαπράξει ενάντια στον κυπριακό λαό, ήταν νωπά, έτσι που οι ενέργειες του Συνδέσμου εύρισκαν απήχηση. Ακόμα γιατί ύστερα από μια δεκαετία δυσμενών για τους Τουρκοκύπριους διακρίσεων, ερχόταν από την Ελληνοκυπριακή πλευρά μια φωνή συμπάθειας, αδελφοσύνης και έμπρακτης βοήθειας.

Θα πρέπει εδώ να υπενθυμίσω ότι και μετά το πραξικόπημα και την εισβολή, μεγάλο μέρος των Τουρκοκυπρίων εξακολουθούσε να ζει στην Πάφο και σε άλλες περιοχές, εντελώς απομονωμένο, στερούμενο αγαθών και αντιμετωπίζοντας την έχθρα του ελληνοκυπριακού πληθυσμού. Ο Σύνδεσμος οργάνωσε τότε ειδικές ομάδες και προσπάθησε να βοηθήσει, κατά το δυνατόν, στο ξεπέρασμα των οποιονδήποτε προβλημάτων των συμπατριωτών Τουρκοκυπρίων που εξακολουθούσαν να ζουν στο Νότο, φροντίζοντας να ενημερώνονται για τα τεκταινόμενα με την αποστολή τουρκοκυπριακών εφημερίδων που εξασφάλιζε από τον Βορρά, την εξασφάλιση τροφίμων, την ιατρική φροντίδα εκεί που χρειαζόταν και ακόμα και την εξασφάλιση νομικής αρωγής εκεί που κατά την άποψη μας αδίκως εδιώκετο Τουρκοκύπριος. Η προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων των Τουρκοκυπρίων, από μέρους του Συνδέσμου, στους ελάχιστους θυλάκους που απέμεναν στον Νότο, συνεχίστηκε για κάποιο διάστημα, ακόμα και μετά την μεταφορά των Τουρκοκυπρίων της Πάφου και της Λεμεσού στον Βορρά.

Οι ενέργειες αυτές δείχνουν την ενασχόληση του Συνδέσμου με θέματα που εμπίπτουν στην έννοια της επαναπροσέγγισης από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης του. Μέχρι και αυτή την στιγμή η επαναπροσέγγιση εξακολουθεί να καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου και των δραστηριοτήτων του Συνδέσμου. Οι προσπάθειες για επαναπροσέγγιση έχουν σήμερα υποκατασταθεί με επαφές του Συνδέσμου με άτομα από την Τουρκοκυπριακή Κοινότητα, τουρκοκυπριακά πολιτικά κόμματα - από το 1980 - και τουρκοκυπριακές οργανώσεις, με αρθρογραφία γύρω από θέματα επικαιρότητας και στις δύο κοινότητες και την διοργάνωση ειδικών επί τούτου εκδηλώσεων.

Όσον αφορά την ενίσχυση του Κυπριακού Κράτους, ο Σύνδεσμος πιο πολύ προσπάθησε προς την ελληνοκυπριακή πλευρά παρά προς τα έξω, αφού ο εθνικισμός, που στο μεταξύ είχε αναβιώσει στην ελληνοκυπριακή πλευρά, έτεινε με τον ελληνοκεντρισμό του και την σύγχυση μεταξύ πολιτιστικής και πολιτικής ταυτότητας να διαβρώσει την κρατική οντότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, που όπως αποδείχθηκε ήταν εκ των ων ουκ άνευ στην προσπάθεια επιβίωσης της πολιτικής οντότητας της χώρας στο σύνολο της, έστω και αν τα γεγονότα της δεκαετίας 1964-1974, αλλά και ο

στεγανός διαχωρισμός μετά το 1974, αποξένωσαν σιγά σιγά τους συμπατριώτες Τουρκοκύπριους.
Ίσως αξίζει εδώ να αναφερθούν κάποιες ενέργειες, άσκηση πίεσης για την ακρίβεια προς την πλευρά της Κυπριακής Κυβέρνησης, από μέρους του Συνδέσμου, με σκοπό την αναίρεση υπονομευτικών για το Κράτος ενεργειών. Προς αυτή την κατεύθυνση, της μη διάβρωσης της υπόστασης του Κυπριακού Κράτους, έτειναν οι προσπάθειες, είτε επρόκειτο για τον εορτασμό της Ημέρας της Ανεξαρτησίας την 1η του Οκτώβρη, που επετεύχθη το 1979, είτε την ανάρτηση της κυπριακής σημαίας στις διάφορες κρατικές υπηρεσίες από τις οποίες απουσίαζε ή την αντικατάσταση του όρου «Μικτή» με τον όρο «Εθνική» όσον αφορά την ομάδα ποδοσφαίρου της χώρας, σε αντιπαράθεση με τους Ελληνοκύπριους εθνικιστές που ισχυρίζονταν ότι η Κύπρος δεν μπορούσε να έχει εθνική ομάδα. Ακόμα επεδίωξε την συντήρηση της πραγματικής πολιτιστικής φυσιογνωμίας της χώρας, μιλώντας για κυπριακή λογοτεχνία, την ανάγκη χρήσης των σωστών κρατικών συμβόλων, θέμα ταμπού για τη Ελληνοκυπριακή κοινότητα κ.λ.π.

Αρκετά νωρίς το 1979, με την έκδοση του βιβλιαρίου «13 απαντήσεις σε 13 ερωτήσεις», προσπάθησε ο Σύνδεσμος να ξεκαθαρίσει ιδέες όπως «Πατρίδα», «Έθνος» κλπ.
Θα μπορούσε επίσης να λεχθεί ότι ο Σύνδεσμος ήταν ο πρώτος που το 1975 απέρριψε την ιδέα της Ένωσης ως ανεδαφικής, αλλά και που καλλιέργησε την ιδέα του Κυπριωτισμού όχι ως αυτοσκοπό αλλά ως μέσον επιβίωσης της κυπριακής πολιτικής οντότητας και για τις δύο κοινότητες.

Θα πρέπει εδώ να αναφέρω ότι, με την ανάληψη της εξουσίας στην Ελλάδα από τους σοσιαλιστές το 1981 και την περιθωριοποίηση της ελληνικής δεξιάς, στην οποία αποδιδόταν το πραξικόπημα, η Ελληνοκυπριακή κοινωνία σε συνδυασμό με τον πολιτικό λόγο που άρχισε να αρθρώνεται, βοήθησε στην αναβίωση και την ενδυνάμωση του ελληνοκυπριακού εθνικισμού, που με την σειρά του δημιούργησε ένα αφόρητο, εχθρικό, καθόλου ευνοϊκό κλίμα για τις δραστηριότητες του Νεοκυπριακού Συνδέσμου, ο οποίος επέμενε στην Κυπροκεντρική του δράση και την ανάγκη συνένωσης των δύο τμημάτων της πατρίδας, που τόσο απότομα διαχώρισε η τουρκική εισβολή, ως τα μόνα που θα μπορούσαν σε προοπτική να βοηθήσουν στην συντήρηση της πολιτικής οντότητας και ενότητας της χώρας, καθώς και την ανασυγκρότηση της Κυπριακής κοινωνίας πάνω σε νέες και υγιείς βάσεις.

Ως αποτέλεσμα της αναβίωσης του εθνικισμού, προπηλακίστηκε ο Σύνδεσμος, τα λιβελλογραφήματα ακολουθούσαν το ένα μετά το άλλο και κάποιοι από τους αξιωματούχους του Συνδέσμου άρχισαν να έχουν προβλήματα στον επαγγελματικό τους περίγυρο. Θα πρέπει να πω ότι σε αυτό το διάστημα, που κράτησε αρκετά, ο Σύνδεσμος είχε την ανοχή και μερικές φορές και την στήριξη της Αριστεράς.

Ο Σύνδεσμος ποτέ δεν προσπάθησε να δημιουργήσει πολιτικό κόμμα ή κίνηση, ούτε να μεγιστοποιήσει τον αριθμό των μελών του, γιατί είχε αποφασίσει να λειτουργήσει σαν ομάδα πίεσης, μακριά από κομματικές γραμμές και ποδηγετήσεις. Επισημαίνεται επίσης ότι υπήρξε εποχή που ο Σύνδεσμος είχε στις τάξεις του μέλη από όλες τις κοινότητες

της Κύπρου, ενδεικτικό του ότι αγκάλιαζε όλους τους νόμιμους κατοίκους της χώρας μας, ενώ οι ιδέες του είχαν ευρύτερα απήχηση στον Κυπριακό λαό, παρά την έντονη πολεμική του εθνικισμού και από τις δύο πλευρές. Ευκαιριακά αναφέρεται ότι για δύο χρόνια ο πρόεδρος του Συνδέσμου ήταν Τουρκοκύπριος.

Αξίζει ίσως να αναφερθεί ότι πέραν της προσπάθειας του Συνδέσμου για επανένωση της χώρας και ανασυγκρότηση της κυπριακής κοινωνίας, στην οποία αταλάντευτα επιμένει και με συνέπεια επιδιώκει ως αυτή την στιγμή, ο Σύνδεσμος κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για να γίνει κατανοητή η διαφορά ανάμεσα στην πολιτική και την πολιτιστική ταυτότητα του κυπριακού λαού, πρόβλημα που ακόμα και σήμερα υφίσταται, αφού δυστυχώς έχουμε δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία καθόλου δεν λειτουργούν σωστά, τόσο γιατί υποθάλπουν την μισαλλοδοξία όσο και με την έννοια ότι καθόλου δεν εναρμονίζονται με τους στόχους της Πολιτείας, εκείνους της επανένωσης της χώρας στα πλαίσια της Ομοσπονδίας.
Μέχρις αυτής της στιγμής τα εκπαιδευτικά συστήματα και στις δύο πλευρές, εξακολουθούν να δηλητηριάζουν τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων και να παγιώνουν το ψυχολογικό χάσμα που για δεκαετίες καλλιέργησαν. Δυστυχώς, με εξαίρεση το διάστημα της προεδρίας του κυρίου Talat στο Βορρά, όταν έγιναν θετικά βήματα στην παιδεία, οι διοικήσεις των δύο κοινοτήτων δεν κατάφεραν να διορθώσουν κάποια κακά της παιδείας που συνεχίζουν να συντηρούν τα τραύματα του πολέμου του 1974 και να μη γεφυρώνουν το ψυχολογικό χάσμα ανάμεσα στις δύο κοινότητες, ενώ η κυπροκεντρική παιδεία σε συνδυασμό με τις πανανθρώπινες αξίες και στις δύο πλευρές παραμένει ως αυτή τη στιγμή ένα όνειρο.
Φωτεινή εξαίρεση η έκδοση του τρίγλωσσου τόμου του Συνδέσμου « Η Κυπριακή Τέχνη του 20^ου^ Αιώνα», όπου για πρώτη φορά παρουσιάστηκε σε ένα τόμο, η εικαστική δημιουργία των κοινοτήτων της Κύπρου ως ένα ενιαίο σύνολο.

Όπως κατέδειξε πρόσφατη έρευνα την οποία διεξήγαγε ο Σύνδεσμος, και στις δύο κοινότητες, σε σχέση με την δεκαετία του 1980-1990 και μετά, έχουν συντελεστεί αλλαγές όσον αφορά τα θέματα ταυτότητας αλλά και τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων μεταξύ τους. Ωστόσο ο Ελληνοκύπριος, είναι η άποψη μας, εξακολουθεί να μην συνειδητοποιεί τι συνεπάγεται η δημιουργία κράτους και δη πολυπολιτισμικού, όπως είναι η δική μας περίπτωση και ακόμα λιγότερο, ότι στις σύγχρονες κοινωνίες, η έννοια του «έθνους» τείνει να υποκατασταθεί από την έννοια του «κράτους», όπως χαρακτηριστικά μπορεί κάποιος να αντιληφθεί στην περίπτωση των 22 τόσων αραβικών κρατών και των άλλων τόσων κρατών της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής.

Εκείνο που ποτέ δεν έκανε ο Σύνδεσμος, είναι να αμφισβητήσει την πολιτιστική καταγωγή οποιουδήποτε Κύπριου, αλλά ούτε και να αναδείξει ασφαλώς οποιεσδήποτε πολιτιστικές και άλλες διαφορές, που σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία όπως η κυπριακή, δημιουργούν φυγόκεντρες δυνάμεις που υποθάλπουν διχοτομικές λύσεις, ενισχύουν τον διαχωρισμό και καθόλου δεν βοηθούν την προσπάθεια ενοποίησης της χώρας μας και την βιωσιμότητα του κεντρικού κράτους.

Αντίθετα, ο Σύνδεσμος προσπαθεί να βγάζει προς τα έξω τα κοινά χαρακτηριστικά της κοινωνίας και του χώρου, σε μια προσπάθεια δημιουργίας κοινών παρονομαστών και συνδετικών στοιχείων και κατ' επέκταση αυξημένων πιθανοτήτων ενός βιώσιμου κράτους.

Δυστυχώς, παρά τις προσπάθειες του Συνδέσμου, παρά την εξαγγελία για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στο Νότο και την αλλαγή των βιβλίων της ιστορίας στον Βορρά προ μερικών ετών, που αποσύρθηκαν εκ των υστέρων, τα εκπαιδευτικά συστήματα που λειτουργούν στις δύο μεγαλύτερες κοινότητες κάθε άλλο παρά βοηθούν την εκπλήρωση του στόχου για πολιτική λύση του Κυπριακού. Ταυτόχρονα δημιουργούν έντονα συναισθήματα απογοήτευσης σε όσους από εμάς έχουν βαρεθεί την για πολλές δεκαετίες τώρα αντιπαράθεση και την χρήση της ιστορίας για να δηλητηριάζει παρά να υποδεικνύει τα λάθη και να οδηγεί στην λήψη των σωστών ή διορθωτικών αποφάσεων.

Ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος συμπλήρωσε, πριν δύο περίπου βδομάδες, 40 χρόνια ζωής και δράσης. Μιας πορείας που κινήθηκε με άξονα τον κυπροκεντρισμό, την αγάπη για τη κοινή πατρίδα και την αποστασιοποίηση από την οποιαδήποτε αίσθηση μισαλλοδοξίας και εθνικισμού.
Φάρος του παραμένει πάντα η ενοποίηση της Κύπρου και η ανασύνθεση της κυπριακής κοινωνίας, έχοντας κατά νουν την σημερινή σύνθεση των νόμιμων κατοίκων της χώρας, αλλά και την ανάγκη μη επανάληψης των λαθών που οδήγησαν στη σημερινή τραγική κατάσταση πραγμάτων, όπου δυστυχώς αρκετά πράγματα, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα, δεν είναι αναστρέψιμα.
Ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος έχει μια ολιστική, καθόλου μονοκοινοτική, αντίκριση της Κύπρου, γιατί τον πληθυσμό της δεν αποτελούν μόνο οι Ελληνοκύπριοι ή μόνο οι Τουρκοκύπριοι αλλά γιατί είναι πατρίδα όλων όσων νοιώθουν αφοσίωση σ' αυτήν.

Παρά τις δυσκολίες που συνάντησε στην 40ετή του πορεία, που δεν ήταν λίγες, έχει το κουράγιο και την θέληση να συνεχίσει, μαζί και με τους άλλους ομοϊδεάτες συνοδοιπόρους, την προσπάθεια αναίρεσης των οποιονδήποτε εκατέρωθεν αρνητικών στερεοτύπων και το κτίσιμο της τόσο απαραίτητης εμπιστοσύνης, με την ελπίδα ότι κάποια στιγμή, που ελπίζει να μην είναι μακριά, θα μπορέσει να ξαναδεί αυτή την χώρα όχι όπως ήταν πριν το πραξικόπημα και την εισβολή αλλά όπως βιώνουν αρκετές άλλες ομοσπονδιακές, πολυπολιτισμικές πολιτείες σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη, σε ένα πλαίσιο ανοχής, συνέργιας και ισονομίας.

Ευχαριστώ.

Θουκής Θουκυδίδης
Πρόεδρος ΝΚΣ
04/04/2015